

Ks. Leszek Szewczyk

Uniwersytet Śląski

Wydział Teologiczny

**Sprawozdanie z sympozjum homiletycznego
„Liturgiczne przepowiadanie do dzieci. Szanse i zagrożenia”
(Nysa–Opole 21–22 października 2013)**

W 2013 roku (1 listopada) minęło czterdzieści lat od wydania przez Kongregację Kultu Bożego *Dyrektorium o Mszach świętych z udziałem dzieci*. Dokument ten stał się bardzo poważnym impulsem do refleksji nad stanem i możliwościami rozwoju głoszenia słowa Bożego do dzieci. W dniach 21–22 października 2013 roku w Nysie i Opolu odbyło się sympozjum odwołujące się do ww. dokumentu, ukazujące szanse i zagrożenia, jakie stoją przed liturgicznym przepowiadaniem do dzieci. Organizatorami sympozjum były: Stowarzyszenie Homiletów Polskich, Instytut Liturgii, Muzyki i Sztuki Sakralnej Uniwersytetu Opolskiego, Katedra Homiletyki, Mediów i Komunikacji Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego oraz Katedra Komunikacji Religijnej UPJPII w Krakowie. Sympozjum nosiło tytuł: „Liturgiczne przepowiadanie do dzieci. Szanse i zagrożenia”.

Sympozjum rozpoczęło się 21 października 2013 roku w Diecezjalnym Domu Formacyjnym w Nysie. Otwarcia sympozjum dokonali współorganizatorzy sympozjum: ks. dr hab. Hubert Łysy z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego oraz ks. prof. dr hab. Wiesław Przyczyna – przewodniczący Stowarzyszenia Homiletów Polskich. Pierwszy referat pt.: „Msza św. i homilia w *Dyrektorium o Mszach św. z udziałem dzieci* (aktualność *Dyrektorium* w 40. rocznicę powstania)” wygłosił ks. dr hab. Henryk Sławiński z UPJPII z Krakowa. Prelegent na wstępie wskazał na zróżnicowanie celebracji Mszy św. Zaznaczył, że są odprawiane Msze św. z udziałem dorosłych, w których uczestniczą dzieci, oraz Msze św. z udziałem dzieci, którym towarzyszy niewielka liczba dorosłych. Prelegent wskazał także

nadal aktualne elementy Dyrektorium oraz te, które utraciły już znaczenie. Na zakończenie swojego wystąpienia wnioskował, by wystrzegać się legalizmu w myśleniu, który ogranicza się jedynie do respektowania rubryk, oraz zachęcił do przestrzegania zasad pedagogiki chrześcijańskiej o zasadniczej roli rodziców w procesie wychowania chrześcijańskiego. Ks. dr hab. Hubert Łysy z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego wygłosił referat pt.: „Homilia do dzieci w polskiej posoborowej teorii i praktyce homiletycznej”. Prelegent omówił liturgiczne przepowiadanie do dzieci. Najpierw ukazał teorię homiletyczną dotyczącą podmiotu, treści oraz formy przepowiadania do dzieci. Autor przestrzegał przed tendencją do zabawiania słuchaczy przy jednoczesnym zapomnianiu o głównym zadaniu przepowiadania – zbawieniu. Prelegent, odwołując się do typologii homilii do dzieci, wskazał na homilie monologowe, dialogowane i kooperowane. W dalszej części ks. Łysy omówił praktykę homiletyczną, oceniając teksty homilii drukowanych. Wystąpienie zakończył przedstawieniem dziesięciu postulatów dla współczesnego przepowiadania liturgicznego do dzieci.

Kolejne trzy referaty zaprezentowano w ramach sesji: „Prezentacja treści i metody przepowiadania do dzieci”. Jako pierwszy referat pt.: „Audiowizualizacja homilii do dzieci” wygłosił bp dr hab. Antoni Długosz, prof. Akademii Ignatianum w Krakowie. Prelegent przedstawił nagrania homilii wygłoszonych dla dzieci przedszkolnych oraz dla młodzieży gimnazjalnej. Prezentacje te stanowiły przykłady wykorzystania metod audiowizualnych w przepowiadaniu słowa Bożego. Następnie ks. dr Andrzej Ziółkowski CM, w referacie „Przekaz treści biblijnych w homilii do dzieci” ukazał znaczenie posługiwania się językiem biblijnym. Wskazał na ważną rolę obrazowości w przepowiadaniu do dzieci. Cenną umiejętnością – zdaniem prelegenta – jest wykorzystanie wszystkich perykop biblijnych przypadających na dany dzień, zaś niezwykle trudnym zadaniem jest jednoczesne adresowanie homilii do dzieci i do dorosłych. Postulował adresowanie homilii najpierw do dzieci, a później do dorosłych. Na zakończenie tej sesji br. Tadeusz Ruciński FSC, redaktor naczelny czasopisma dla dzieci „Anioł Stróż”, wygłosił referat pt.: „Jesteśmy w opowieści...”. Prelegent zachęcał do wykorzystywania obrazów w przepowiadaniu do dzieci oraz starał się udzielić odpowiedzi, kim dla dzieci jest współczesny kaznodzieja. Kolejnym zagadnieniem była charakterystyka współczesnych dzieci. Zdaniem prelegenta, są one wyobcowane z historii, ciągłości pokoleń, religii oraz poczucia rzeczywistości i transcendencji; są zamknięte na przekaz i na świat, a także niezdolne do obejmowania całości otaczającej je rzeczywistości; są dziećmi „sieci”, żyjącymi w świecie wirtualnym, z przekarmionym ciałem, ale z niezaspokojonymi głodami duszy.

Część popołudniowa pierwszego dnia sympozjum zawierała wystąpienia przedstawicieli nauk teologicznych oraz humanistycznych. Z perspektywy swojej dyscypliny naukowej wyrażali oni opinie na temat stanu przepowiadania homilijnego do dzieci. Refleksjami dzielili się: biblista (ks. dr Wacław Borek z UO), liturgista (ks. dr hab. Erwin Mateja, prof. UO), językoznawca (dr Aneta Załazińska

z UJ), psycholog (dr Maria Ligęza z UPJPII) i pedagog (s. dr hab. Anna Walulik CSFN z Akademii Ignatianum). Pierwszy dzień sympozjum zakończył się występem Teatru „A” z Gliwic, który przedstawił fragmenty sztuk *Stworzenie świata* i *Ewangelijne przypowieści*.

Drugi dzień sympozjum odbywał się na terenie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. Zmiana lokalizacji sympozjum umożliwiła studentom UO udział w debacie, stanowiącej zasadniczą część drugiego dnia sympozjum. Debata na temat szans i zagrożeń przepowiadania homilijnego do dzieci nosiła nazwę: „Wiara ze słuchania czy ze słuchania i widzenia – w homiliach do dzieci?”. Uczestnikami debaty byli prelegenci zabierający głos w pierwszym dniu sympozjum. Wśród wielu poruszanych zagadnień na pierwszy plan wysunęła się analiza stanu przepowiadania do dzieci. Wskazano na liczne pozytywne elementy tego przepowiadania: umożliwienie dzieciom poznawania Dobrej Nowiny, wspólne z rodzicami uczestnictwo w liturgii, mocny aspekt misyjny kaznodziejstwa dla dzieci, wykorzystywanie obecności dorosłych w celu udzielenia im pomocy w wychowywaniu dzieci do wiary, uświadamianie rodzicom obowiązków związanych z religijnym wychowaniem dzieci oraz dość dobrą jakość językową homilii i kazań dla dzieci. Wśród zjawisk negatywnych dostrzeżono natomiast brak niedzielного kaznodziejstwa dla dzieci, niebezpieczeństwo infantylizacji duszpasterstwa i kaznodziejstwa, brak elementu biblijnego, a nadmiar elementu bajkowego, głoszenie mitologii, a nie realnego i obecnego Chrystusa oraz nagradzanie za poprawne odpowiedzi.

Sympozjum zakończyło się posiedzeniem Stowarzyszenia Homiletów Polskich, podczas którego – pośród innych poruszanych zagadnień – wyrażono wdzięczność organizatorom za bardzo sprawne przygotowanie i poprowadzenie sympozjum.